

جمهوری اسلامی ایران

مدیریت حوزه علمیه استان قم

رساله علمی سطح ۳

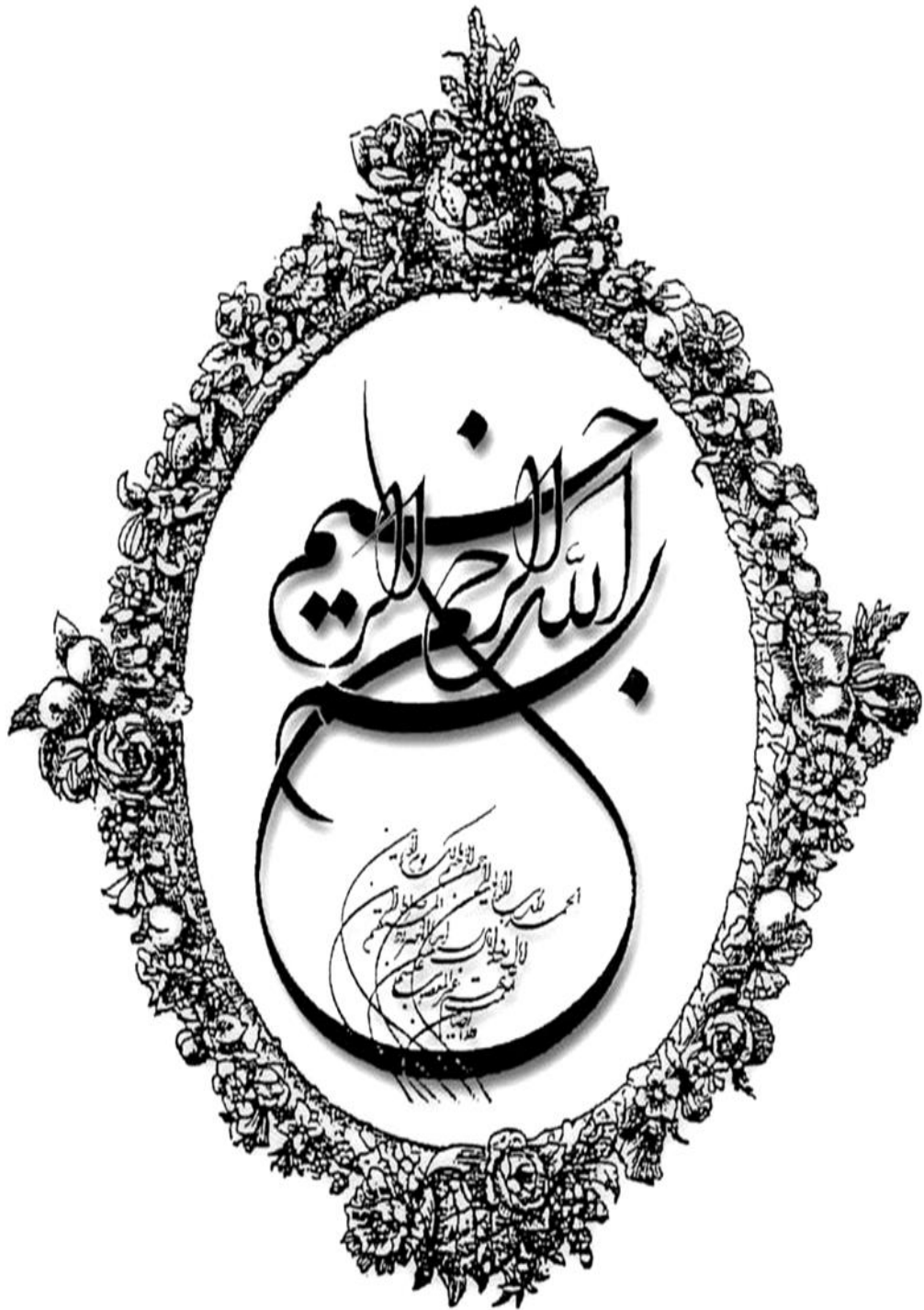
عنوان: راهکارهای ترغیب جوانان به نماز

راهنما: استاد حجت الاسلام دکتر یحیی جهانگیری

مشاور: استاد حجت الاسلام عباس رجبی

محقق: باب اله غفاری آبی سفلی

سال تدوین : ۱۳۹۶

تشکر و قدردانی

پس از حمد و سپاس بی پایان و ارادت خاضعانه به درگاه خداوند ایزد منان. سلام و صلوات خداوند بر رسول گرامی اسلام و خاندان مطهر آن حضرت که مبلغ دین مبین اسلام بودند، بر خود لازم می دانم به رسم ادب از اساتید گران قدرم حجت الاسلام والمسلمین دکتر یحیی جهانگیری و حجت الاسلام عباس رجبی که با سعه صدر و حسن خلق در مسیر انجام این رساله علمی راهنما و مشاور این حقیر بودند تشکر و قدردانی خود را ابراز کنم و از مسؤولین مدارج علمی مدیریت حوزه علمیه قم کمال تشکر و قدردانی به عمل می آید که در نگارش این رساله علمی از مشاوره های خود دریغ نکردند برای تمامی سروران گرامی طول عمر بابرکت و همراه باعزت و سربلندی را از خداوند قادر سبحان مسئلت می کنم.

تقدیم به

ساحت مقدس امام زمان (عج) و حضرت معصومه (س) و با استعانت
از درگاه خداوند متعال و یاری جستن از ائمه معصومین علیهم السلام
امیدوارم در مسیر علم و عمل کوشا باشیم و برای جامعه بشریت مفید
واقع شویم و امید بر این که از یاوران واقعی ولایت محسوب شویم و
جزو مبلغین احکام الهی و جزو اقامه کنندگان نماز و مروجان فرهنگ
نماز باشیم . ان شاء الله.

چکیده

با وجود خصوصیات و ویژگی‌های خاص جوانان، جذب و ترغیب این قشر از انسان‌ها به نماز، دارای راهکارهایی است که از طریق روش‌های عقلی برهانی، نقلی و حیانی، نقلی تاریخی و همچنین تحقیق میدانی صورت گرفته است. با نگاهی به آیات و روایات و سیره و روش پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین علیهم‌السلام در کنار نقش عوامل محیطی (مساجد، رسانه‌ها، امام جماعت، بسیج و کانون‌های فرهنگی مساجد) و همچنین استفاده از آمار به‌دست‌آمده از جوانان ده استان کشور توسط ستاد اقامه نماز کشور در سال ۱۳۹۴ عامل و الگو بودن ترغیب‌کنندگان به نماز از جمله پدر و مادر، معلمان و امامان جماعت و سایر متولیان این امر، نقش اساسی در جذب و ترغیب جوان به نماز دارند. در کنار این عوامل، راهکارهای ارائه‌شده در سایر ادیان و مذاهب مانند مسیحیت و تسنن در امر ترغیب جوانانشان به امور عبادی، با استفاده از نظریات صاحب‌نظران این ادیان و مدل‌سازی روش‌های آن‌ها در ترغیب جوانان جامعه تشیع به نماز نیز قابل توجه است.

کلیدواژه‌ها: جوان، نماز، راهکارهای ترغیب، عوامل محیطی، نقش الگوها،

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۳	بخش اول.....
۳	کلیات و مفاهیم.....
۴	فصل اول (کلیات).....
۴	تحلیل آمار و فراز و نشیب میزان میل به نماز در بین جوانان:.....
۶	ضرورت و اهداف:.....
۷	پیشینه بحث.....
۷	فرضیه پژوهش.....
۸	روش پژوهش.....
۸	فصل دوم (مفاهیم).....
۸	راهکار (تفاوت با راهبرد).....
۹	ترغیب و مفاهیم همسو.....
۱۰	نماز (معنای لغوی - فقهی).....
۱۳	جوان (معنای لغوی تا معنای اصطلاحی بین ۱۹ - ۲۹ سال).....
۲۰	بخش دوم.....
۲۰	چگونگی ترغیب جوانان به نماز در سیره بزرگان دین.....
۲۱	فصل اول: در گفتار اهل بیت.....
۲۵	فصل دوم (در رفتار اهل بیت).....

۴۷.....	فصل سوم: علمای دین.....
۵۲.....	بخش سوم.....
۵۲.....	عوامل محیطی ترغیب کننده.....
۵۳.....	فصل اول: معماری و کارکرد مساجد.....
۶۳.....	فصل دوم: نقش رسانه‌ها:.....
۶۸.....	فصل سوم: نقش امام جماعت مسجد.....
۷۳.....	ویژگی‌های کلی امام جماعت در آیینه روایات.....
۷۴.....	فصل چهارم: مراکز و کانون‌های فعال و تصمیم گیر مساجد (بسیج و کانون‌های فرهنگی مساجد).....
۷۷.....	بخش چهارم.....
۷۷.....	بررسی عوامل ناکارآمدی راهکارها (آسیب‌شناسی).....
	فصل اول: بررسی ناکارآمدی راهکارهای موجود در تشویق به نماز و تطبیق آن با راهکارهای تشویق به عبادت در ادیان و بررسی امکان مدل‌سازی در نماز.....
۷۸.....	فصل دوم: بررسی ناکارآمدی راهکارهای موجود در تشویق به نماز و تطبیق آن با راهکارهای اهل سنت در تشویق به نماز و امکان مدل‌سازی آن برای نماز.....
۸۳.....	فصل سوم: عدم هم‌سویی عوامل تشویقی.....
۸۹.....	فصل چهارم: عدم پراکنش ناموزون مساجد.....
۹۲.....	فصل پنجم: عدم کادر سازی برای مساجد.....
۹۷.....	فصل ششم: عدم تولید محصولات فراخور تشویقی:.....
	فصل هفتم: بررسی دلیل و چرایی اقبال یا ادبار به نماز با توجه به تغییر شکل و تفاوت

موقعیت زمانی و مکانی آن (نماز یومیه - نماز جمعه - نماز جماعت_ نماز عیدین)..... ۱۰۲

نتیجه گیری..... ۱۰۹

مقدمه

پرستش بخش اساسی از دین‌داری است. در ادیان ابراهیمی (یهودیت، مسیحیت و اسلام) نیز این عمل به صورت عبادت خود را متجلی کرده است؛ اما تجلی عبادت در اسلام وضع خاص‌تر و منحصر به فردتری به خود گرفته است چراکه در آغازین آیات سوره بقره* این فریضه، به عنوان صفات متقین، مؤمنین و رستگاران بر شمرده شده است. از این رو، خواندن نماز برای مسلمین شرط اصلی ایمان به شمار می‌آید.

در حالی که بر طبق معارف اسلامی و فقه شیعه، وجوب فریضه نماز، به عنوان شاخص دینی اسلامی بودن، ایمان به خداوند و نیز ادای حق عبودیت، غیر قابل انکار است؛ اما در عرصه عمل و رفتار دینی- اجتماعی، مسلمانان نحوه توجه به نماز و نیز ماهیت کمی و کیفی انجام آن و همچنین مراتب شکلی و محتوایی نماز خواندن مسلمانان ایرانی در عصر حاضر با چالش‌هایی مواجه است. وجود این چالش‌ها برای این پژوهش دینی (مرتبط با نماز خوانی) نقطه شروع مناسبی برای تبیین اجتماعی مسئله نماز خوانی است و دقت در این مسئله کمک بیشتری به فهم موضوع خواهد کرد؛ بنابراین در حالی که خواندن نماز، بر طبق آیات قرآن کریم و سنت پیامبر، فریضه‌ای است واجب، اما در عمل و در زندگی اجتماعی مسلمانان عصر حاضر، نحوه رفتار با این فریضه واجب و انکارناپذیر، خود تبدیل به مسئله‌ای اجتماعی می‌شود؛ مسئله‌ای که نیازمند تبیین اجتماعی است که به صورت عبادت خود را متجلی کرده است.

ایمان به خداوند متعال و تجلی روح ایمان در زندگی انسان‌ها با نماز ظهور و بروز پیدا می‌کند؛ و اینکه این باور قلبی و اعتقاد دینی چگونه باید در تمام ابعاد زندگی انسان جاری شود تا در مرحله‌ی نخست او را از زشتی‌ها و ناپاکی به سوی کمال بکشاند و در مرحله دوم یک زندگی سعادت‌مند را برای او به ارمغان بیاورد.

شالوده و زیربنای اعتقادات دینی یک فرد در خانواده ریخته می‌شود، در جامعه نهادینه

می‌شود و در ابتدا در زندگی فردی و در مرحله دوم در زندگی اجتماعی اثرات خود را به‌جا می‌گذارد.

دوره‌ی جوانی یکی از حساس‌ترین و سرنوشت‌سازترین دوران زندگی یک فرد به‌شمار می‌رود که اگر برای این دوران برنامه‌ریزی صحیحی صورت نگیرد، سرمنشأ تمام مشکلات و معضلات اجتماعی خواهد بود.

در مقام نخست با بازشناسی این دوران و خصلت‌های غیرقابل‌انکار دوران جوانی می‌توان راه‌های چگونگی جذب و هدایت جوان به‌سوی ناب‌ترین و انسان‌سازترین مسیر هدایت الهی که همان مسیر اولیاء و انبیاء و امامان معصوم است را بازشناخت.

در دنیای مدرن امروز و گسترده‌گی وسیع امکانات، جوان امروزی در معرض هجمه‌ی وسیع تبلیغات سوء دشمنان قرار دارد، در مقابل ابزارها و روش‌هایی نیز برای مصون ماندن از این هیاهوی تبلیغاتی شیاطین درونی و بیرونی وجود دارد که با یک جدیت و تلاش و برنامه‌ریزی دقیق می‌توان اهداف شوم دشمنان را ناکام گذاشت.

در این پژوهش با توجه به نیاز و دغدغه والدین و در مرتبه دوم حساسیت ویژه دوران جوانی و هم‌چنین اثرات غیرقابل‌انکار این دوران بر سعادت یا شقاوت جامعه، بر آن شدیم تا با استفاده از روش‌های عقلی و برهانی، نقلی و وحیانی، نقلی و تاریخی و تحقیق میدانی در ابتدا با شناسایی ویژگی‌های بارز این مرحله از زندگی و بازشناسی عوامل مؤثر بیرونی و درونی در ترغیب جوان به احکام الهی که شاخص‌ترین آن نماز است و در مرحله‌ی سوم با یاری جستن از سیره و گفتار اهل بیت علیهم‌السلام و بزرگان دین مبین اسلام، راهکارهای مختلف و متنوعی را در اختیار خوانندگان ارجمند قرار دهیم و در مرحله آخر با آسیب‌شناسی راهکارهای موجود و مشکلات پیش‌رو و ارائه روش‌های مورد‌استفاده‌ی ادیان دیگر در جذب جوانان به آیین خود و امکان پیاده‌سازی این روش‌ها در جامعه ما، راهی به‌سوی سعادت‌مندی جوانان عزیز بازکرده باشیم.